

FOIBE

PETR JANŠTA

Jak ze školních učebnic víme, rok 1945 znamenal konec druhé světové války. Také nám asi neunikla informace, že tento rok znamená také vítězství komunistů v zemích východní a střední Evropy. Ovšem kdo z nás ví, že komunistický teror postihl nejen v posledních letech války, ale také v prvních letech po válce také některé země západní Evropy, mezi nimi zejména Francii a Itálii (komunisté byli v tamních vládách přítomni až do roku 1947)? Koho především komunisté pronásledovali?

Je nasnadě, že trnem v oku jim byla katolická církev, a to nejen kněží, ale i katoličtí laici. Zaměříme se nyní na Itálii. Hlavně v severní Itálii, kam ještě v posledních letech války nedošli Spojenci, kteří se blížili z jihu, došlo k vraždám kněží, seminaristů i ostatních věřících lidí. Smutné je, že dlouho po válce v italské socialistické společnosti nebyla odvaha ani snaha o této temné italské minulosti mluvit, proto se o tomto cíleném pronásledování církve systematicky píše a hovoří až v posledních dvaceti, třiceti letech. Tyto hrůzné činy mohou být pro nás připomínkou jednak toho, že zamlčovat zločiny ve společnosti, která se staví jako demokratická, je skandální, jednak také uvědomění si minulosti naší země, která byla s komunismem identifikována v mnohem horším a krvavějším měřítku.

První oběti italských komunistů v těchto pohnutých letech sice nebyl kněz, ale jednalo se o chlapce, který se na kněžství připravoval. O Rolando Rivim se můžete

dočíst v Tarsiciovi z roku 2013. Ve stejném roce byl tento mladý seminarista blahověn papežem Benediktem XVI. Prvním blahoslaveným knězem (beatifikován byl v roce 2008), který byl zavražděn komunistickými partyzány, byl P. Francesco Bonifacio (1912–1946).

Narodil se v Piranu, v tehdejší Rakousko-Uhersku (dnes Slovinsku) v chudé rodině. V 19 letech vstoupil do semináře v Gorizii, v roce 1936 byl vysvěcen na kněze. Působil na Istrii, která byla v době druhé světové války italským územím, a byl svědkem mnoha konfliktů mezi německo-italskými armádami na jedné straně a Titovými partyzány na straně druhé. Velmi se zasloužil jako pastýř ve vesnici Villa Gardossi (dnes Krašica v severní Istrii) o zmírňování napětí především mezi civilisty a o křesťanské pohřby obětí bojů a poprav. Za války i po jejím skončení však Istrie začala být terorizována jugoslávskými komunistickými jednotkami, jugoslávci systematicky odstraňovali své odpůrce (především Italy) a církev pro ně představovala jednoho z hlavních nepřátel. Podle sovětského vzoru docházelo k falešným udáním, protikatolické propagandě, sledování a napadání kněží i farníků a v neposlední řadě také k vraždám „nebezpečných“ kněží. A protože don Francesco byl knězem aktivním, který projevoval lásku k chudým a hlavně nemocným, knězem veskrze tolerantním vůči všem národům žijícím tehdy společně na jednom území (vůči Italům, Slovincům i Chorvatům) a knězem, který pevně hájil víru proti komunistické zášti, zaměřili se na něj jugoslávští komunisté docela brzy. Dne 11. září 1946 jej přepadli, podle očitých svědků také mučili, kamenem mu rozbili hlavu a jako tisíce dalších věřících byl vhozen do hluboké (cca 200 m hluboké)

krasové propasti, tzv. foibe. Tento název je dodnes děsivým mementem pro všechny Italy, podobně jako je tomu u nás, když uslyšíme pojem Lidice. Zároveň jsou foibe neustálým předmětem sporů o výklad italských dějin mezi různými politickými frakcemi v Itálii. Bonifaciovo tělo však nikdy nalezeno nebylo. P. Francesco Bonifacio byl slavnostně blahověn v katedrále San Giusto v Terstu 4. října 2008.

Zdroje
http://www.tedeum.cz/5_2013/blahoslaveny_rolandorivi_0513.htm#_ftnl
<http://www.radiovaticana.cz/clanek.php?id=10227>
<https://www.zivotopisvatyck.sk/frantisek-jan-bonifacio/>
http://www.anvgd.it/index.php?option=com_content&task=view&id=3722&Itemid=167

Foto: LuckyPhoto - Adobe stock; Treum512 CC-BY-SA 2.0; Public domain

BYLA POSLEDNÍ VEČEŘE VELIKONOČNÍ?

OTEC BEDŘICH HORÁK

Koná se konference moderních teologů, kteří nevěří na zázraky a nadpřirozené události v Bibli a snaží se vše vysvětlovat přirozeným způsobem. Vystoupí jeden z nich a říká: „Dělali jsme v Jeruzalémě archeologický průzkum, prohledávali jsme okolí Ježíšova hrobu a objevili jsme tam kostru, která nese neklamně známky, že se jednalo o Ježíše Nazaretského.“ Celým sálem se ozve vzrušený šum. Jeden posluchač se nakloní k druhému a říká: „Tak on tedy skutečně žil!“

Tato anekdota možná vyznívá podobně jako otázka v názvu tohoto článku. Byla poslední večeře Ježíše Krista s apoštoly velikonoční?

U evangelistů Matouše, Marka a Lukáše s tím nemáme problém. Píše se zde o svátých nekvašených chleba, tedy o Velikonočních, kdy se připomínal východ Izraelitů z Egypta a slavily se 7 dní, od 15. do 21. nisanu (toto datum odpovídá našemu březnu či dubnu, podle toho, na kdy vychází úplněk). Prvního dne těchto svátků (nebo spíše den předtím), kdy se zabil velikonoční beránek, měli apoštolové v místnosti, určené Ježíšem,

zmíněných evangelistů (celých 5 kapitol), se jednak nepíše nic o ustanovení Eucharistie, ale také se na začátku uvádí, že se konala ještě před velikonočními svátky. Navíc, Ježíš je podle tohoto evangelia odsouzen a umírá v době, kdy ještě probíhají přípravy na konání velikonočních svátků. Jak tento rozpor

snahy tyto rozpory vysvětlit tím, že se večeře slavila 15. nisanu podle kalendáře, který užívali esény v Kumránu u Mrtvého moře (v jakémisi klášteře, kde žili, a v jeho okolí se našlo množství svitků s biblickými a jinými texty, které toto společenství po sobě zanechalo); podle tohoto by připadlo slavení

vysvětlit? Komu dát za pravdu? Podle starozákonního předpisu (Lv 23, 5) se velikonoční večeře konala večer, na přelomu 14. a 15. nisanu – den, jak víme, podle židovského obyčeje začínal východem první hvězdy. Tedy pro synoptická evangelia by se poslední večeře

konala 15. nisanu, v den, kdy odpoledne by Ježíš byl ukřižován. Markovo evangelium upřesňuje, že toto odpoledne předchází sobotnímu dni. Tedy, aby bylo jasno, 15. nisan by trval od setmění ve čtvrtek do setmění v pátek.

Podle Jana ovšem odsouzení a smrt nastávají den před svátkem, tedy 14. nisanu, kdy se za-

připravit tohoto beránka, který se pak jedl jako hlavní chod o slavnostní večeři večer.

Ale Jan nám v tom dělá trochu nepořádek. V jeho evangeliu, kde se píše také o této večeři, a to dokonce mnohem víc než u již

bijeli velikonoční beránci. Tedy velikonoční večeře bylo možné konat, až bylo Ježíšovo tělo uloženo v hrobě. Ale přesto Jan je v souladu s Markovým evangeliem v tom, že se poslední večeře konala ve čtvrtek. Byly

ni velikonoční večeře na úterý. Ale je zase málo pravděpodobné, že by se Ježíš řídil esénským kalendářem.

Nabízí se vysvětlení, že z nějakého důvodu Ježíš – zřejmě věděl, že by to o 15. nisanu už nestihl – uspořádal pro své učedníky hostinu ve čtvrtek už 14. nisanu (který trval od čtvrtečního do pátečního večera), tedy den ještě před zahájením Velikonoc. Tato hostina měla ovšem už velikonoční charakter – Ježíši na tom záleželo, aby večeře byla velikonoční. Synoptičtí evangelisté (Matouš, Marek, Lukáš) proto předpokládali, že ten den už byly Velikonoc; Jan by podle toho zachoval přesnou historickou informaci. I když Jan uvádí poslední večeři v jiný den, než velikonoční večeři slavili ostatní židé, v jeho evangeliu najdeme silné prvky židovských Velikonoc, kterým měly dát ten pravý význam Ježíšova smrti a vzkříšení: Ježíš, který je v tomto evangeliu označen jako „beránek Boží, který snímá hříchy světa“ (1, 29), je odsouzen v době, kdy byli obětováni velikonoční beránci; Ježíši jako velikonočnímu beránkovi není zlomena ani jedna kost (19, 36).

Tak si můžeme oddechnout: Ježíš skutečně žil a slavil se svými učedníky velikonoční večeři.

Foto: Magdalena Kucova, Aneke, motorion - Adobe stock